

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

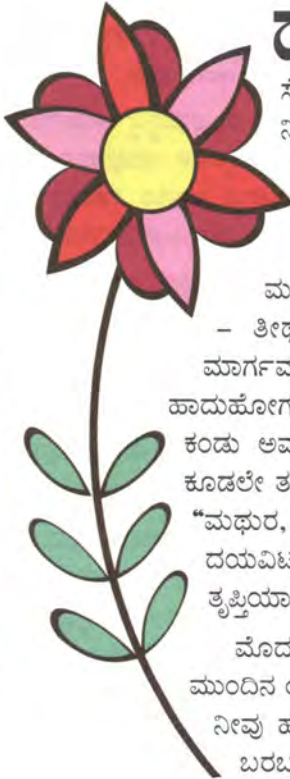
ರಾಜೀಶ್ವರಿ ಕೃಷ್ಣ

“ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜನಗಳಿಗೆ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಾವು ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಸುರಿದರೂ, ಭಾರತದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.”

— ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

ಈ ದೇಶವು
ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದು
ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದು
ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು
ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮಗಳ
ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದು
ಕೇವಲ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ
ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವು.
ಇದನ್ನೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ
ಸೂತ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು,
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘವು
ದೇಶದ ಹಲವಾರು
ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ
ಸ್ವತ್ವವಾದ ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ
ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು
ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ.
ಈ ಕಾರ್ಯಗಳ
ಪಕ್ಕಿನೋಟವನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಲೇಖಕಿ
ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿವಾಸಿ.
ಇವರ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳು
ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ದೇ ವಘಡ ಇಂದಿನ ಜಾರ್ಖಂಡ್ ರಾಜ್ಯದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗ
ದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ. ಇದು ಹಿಂದೆ ಬಿಹಾರ್ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
ಸೇರಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು, ಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಹಾಗೂ
ನೀರಿನ ಝರಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ದ್ವಾದಶ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳ ಪೈಕಿ
ಒಂದು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ವೈದ್ಯನಾಥ ದೇವಾಲಯವೂ ಇಲ್ಲೇ
ಇದೆ. ಇದು ಕೊಲ್ಕತಾದಿಂದ ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಕಾಶಿ, ವೃಂದಾವನ
ಮತ್ತಿತರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ದೇಶಸಂಚಾರ
— ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಪರಿವಾಜಕ ಮನೋಭಾವದವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವೈದ್ಯನಾಥ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲಕ
ಹಾದುಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಬಡತನ, ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ
ಕಂಡು ಅವರ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂತು; ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ದುಃಖವಾಯಿತು.
ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಥುರಾನಾಥ ವಿಶ್ವಾಸನಿಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿದರು:
“ಮಥುರ, ನೀನು ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯ ನಿರ್ವಾಹಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.
ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಒಂದಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆ, ಒಮ್ಮೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ
ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು.”

ಮೊದಲು ಮಥುರಬಾಬು ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿದನು: “ಬಾಬಾ, ಇನ್ನೂ
ಮುಂದಿನ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಡವರು ತುಂಬ ಇದ್ದಾರೆ.
ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಮಗೆ ಆಮೇಲೆ ಹಣದ ಕೊರತೆ
ಬರಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ?”

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು: “ಏ ಅಯೋಗ್ಯ! ನಾನು ಕಾಶಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲೇ ಇವರ ಜೊತೆಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮವರೆಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ... ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಇವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಮೊಂಡು ಮಾಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಂತೆ ಅವರು ಆ ನಿರ್ಗತಿಕ ಹಳ್ಳಿಯವರ ಮಧ್ಯೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಆ ಅಪಾರ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಥುರಬಾಬು, ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಧಾನುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಂಚಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವರಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ, ಕಾಶಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರ, ಜಗತ್ತಿನ ದೈವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪೀಠ; ತಾಯಿ ಅನ್ನ ಪೂರ್ಣೆಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಜೀವಂತ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ‘ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ’ನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಡುವ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಸಾಧನೆಗಳು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು. “ನೀನು ಅಗ್ನಿತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು. ಈ ಧೈಯವೇ ‘ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಚ’ (ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ) ಎಂಬ ಧೈಯವಾಕ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುತಾಳಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪರಮೋಚ್ಚ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ ಈ ದೀಕ್ಷಾಮಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇಂದಿಗೂ ಇದು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ನಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶಗಳ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಪಾರವಾಗಿ ಮರುಗಿದರು. ಇಂಥ ದೀನದಲಿತರ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ

ಪರಮೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ತರ ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಷ್ಠಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘ ತನ್ನ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರ ಉದ್ಧಾರ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವರ್ಧನೆ ಹಾಗೂ ಸನಾತನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ತಮ್ಮ

ಸಮಗ್ರ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು (Principles of action) ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ (ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ನಿನ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯ):

೧. ಭಗವಂತನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಮಾನವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ. ಹೀಗಾಗಿ ದಾನ-ಧರ್ಮದ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ.

೨. ಇಂಥ ಜನರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ತಾವೇ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (empowerment).

೩. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸದ್ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು. ದೇಶೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ - ಇವೆರಡನ್ನೂ ಈ ಪ್ರಗತಿಕಾರ್ಯ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

೪. ಇಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ, ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ: ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘವು ಅಧಿಕೃತ, ನೋಂದಾಯಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೮೯೪ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ನೇರ ಶಿಷ್ಯ ರಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಂಡಾನಂದರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸೇವಾದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ

ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಇವರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಹಾ ರಾಜರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರವು ಪಡೆದು ಒಂದು ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬೇತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹುಲಾದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮುಂದಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಯಾದವು.

೧೯೧೦ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಸ್ವಾಮಿ ಅಶೋಕಾನಂದರು ಹಬೀಬ್‌ಗಂಜ್‌ನ (ಈಗಿನ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶ) ಬಡ ಚಮ್ಮಾರರ ಏಳಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯಶೈಲಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ತರಬೇತಿಗೆ ಕೊಲ್ಕತಾಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಚಮ್ಮಾರರ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು' ಎಂಬ ಕಳಂಕವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಅವರುಗಳಿಗೆ 'ಐಫಿ' ಎಂದು ಪುನರ್ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.

೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಶಾಂಭವಾನಂದರು ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ತೀರ ಕಡುಬಡವರಾಗಿದ್ದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೇನುಸಂಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು, 'ಕೋರ್ಡ್ ಸ್ಟಾಂಡರ್ಡ್ ಹೈವ್' ಎಂಬ ಹೊಸ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ, ಜೇನು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸುಂದರ್‌ಬನ್ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗ ವಾಗಿರುವ ಸಾಗರ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಇಷ್ಟಾನಂದ ಎಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ೧೯೨೬-೨೭ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಈ 'ಅಕ್ಷರ ದಾಸೋಹ' ದಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಈ ದ್ವೀಪವು ಅವಿಭಕ್ತ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು, ಹಳ್ಳಿಗರ ಆರ್ಥಿಕ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು, ವಿದೇಶೀ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟ-ಸಮಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ದುಡಿದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಆದರ್ಶಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ

ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಪರ್ವ: ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ-ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮುಗಿದು, ೧೯೪೭ರ ಆಗಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗ, ಅದು ನೋವು-ನಲಿವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಂದಿತ್ತು. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ದಾಸ್ಯ ಮುಗಿದ ಸಂತಸ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ದೇಶದ ವಿಭಜನೆಯು ನೋವು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಆವರಿಸಿದ್ದ ಮೌಢ್ಯ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಧರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿವಿನ ಅಭಾವ ಬೇರೆ. ಇಂಥ ಸಂಕಟಮಯ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘ ಮಹತ್ವದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವೀರೇಶ್ವರಾನಂದಜಿ ಅವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಾಸಂಘದ ಹಲವಾರು ಕೇಂದ್ರಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡವು. ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಂಘವು ಕೈಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

೧. ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾರದಾಪೀಠದ ಜನಶಿಕ್ಷಾಮಂದಿರ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ದುಡಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

೨. ಮಹಾಸಂಘದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟಕವಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಾ ಪರಿಷತ್, ೧೯೫೫-೫೬ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ೫,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ, ಬಯೋಗ್ಯಾಸ್ (ಅನಿಲ) ಘಟಕಗಳು, ಸೌರಫಲಕ, ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ

ಮಾಡಿ, ಅದು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಪೂರಕವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ನಮ್ಮ ವೇದಾಂತದ ತತ್ವಗಳು, ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಆಯಾಮವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಅಮೃತಪುತ್ರರೇ ಸರಿ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಸೇವಾರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ದೀನದಲಿತರ, ರೋಗಿಗಳ, ಉಪೇಕ್ಷಿತರ ಸೇವೆ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿದರು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ನವ ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥ (neo-literate) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗಾಗಿ 'ಸಮಾಜಶಿಕ್ಷಾ' ಎಂಬ ಮಾಸಿಕವನ್ನೂ ಇದು ಹೊರತರುತ್ತಿದೆ.

೩. ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದ ೧೦ನೆಯ ಪರಮಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವೀರೇಶ್ವರಾನಂದಜಿ ಅವರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ 'ಪಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಘಟಕವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಮಾರ್‌ಪುಕರ ಮತ್ತು ಜಯರಾಂಬಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳು, ಹೊಲಿಗೆ, ಸೇಬಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಮೋಂಬತ್ತಿ-ಅಗರಬತ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದವಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒಂದು ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಘಟಕವೂ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

೪. ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ 'ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಸಮಾಜ ಸೇವಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂದಿರ'ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಡುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು, ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ತಂಡ ರೂಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಹೌದು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಅವು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ನಿನ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನೇರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿವೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ರೂಪಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಇವರು ಭಾರತದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾನವ ಸೇವೆಯಂಥ ಪವಿತ್ರ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮನ್ವಯ

ಇಂದು ೨೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಬದಲಾವಣೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಶಾಂತಿ, ಅತ್ಯಪ್ಪಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅನಾಥ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತ ವೈವಿಧ್ಯ - ವೈಪರೀತ್ಯಗಳ ದೇಶವೂ ಹೌದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರಗತಿ ತಂದಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಒಂದೆಡೆ ಇದ್ದರೆ, ಒಪ್ಪತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟಪಡುವವರು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭಾವ ಇನ್ನೂ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡುವಂಥ 'ಸೇವೆ' ಮತ್ತು 'ತ್ಯಾಗ'ದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಸಹಸ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಬೆಳಕಿನ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತ ಕೃತಾರ್ಥ ರಾಗೋಣ.

